

Bedre veje til en ungdomsuddannelse

– opsummering af anbefalingsområder til regeringen

Ekspertgruppen om bedre veje til en ungdomsuddannelse, februar 2017

Titel:
Bedre veje til en ungdomsuddannelse
– opsummering af anbefalingsområder til regeringen

Udgivet af:
Ekspertgruppen om bedre veje til en ungdomsuddannelse,
februar 2017

Forsidefoto:
Korsør ProduktionsHøjskole

Tryk:
Rosendahls

Publikationen kan hentes på
Undervisningsministeriets hjemmeside: www.uvm.dk
ISBN: 978-87-603-3129-9
ISBN: 978-87-603-3130-5 (elektronisk udgave)

Indhold

Introduktion: Bedre veje til en ungdomsuddannelse.....	4
Kapitel I: Ny 100-procent-målsætning.....	9
Kapitel II: En sammenhængende kommunal ungeindsats.....	11
Kapitel III: En ny Forberedende Uddannelse etableres.....	17
Kapitel IV: Kapacitetsopbygning, opfølgning og implementering.....	24
Baggrund om ekspertgruppen og afsættet for gruppens arbejde	26

Forord

Ekspertgruppen om bedre veje til en ungdomsuddannelse har nu afsluttet sit arbejde.

Her præsenteres vore væsentligste anbefalinger til regeringen og dele af det grundlag, de hviler på. Mange mellemregninger er udeladt. For ekspertgruppen er hovedfacit, at vi må ophøre med at lave "restpolitik" til "restgruppen" og i stedet forme en langt mere integreret, sammenhængende og helhedsorienteret indsats. I lovgivningen og i det daglige arbejde. Indsatsen omhandler i dag omtrent 70.000 unge i aldersgruppen 15-29 år. Med bl.a. udviklingen på arbejdsmarkedet og løftede karakterkrav i ungdomsuddannelserne bliver gruppen større, hvis der ikke handles.

En bedre indsats forudsætter et stærkt fælles fodslag. Ikke alene i Folketinget og regeringen, men også i de enkelte kommuner, mellem de mange politik- og forvaltningsområder de unge i målgruppen er involveret i, mellem de mange forskellige professionelle, der gør noget med de unge. Sådan kunne man blive ved.

Det er en indsats, der nok kan have brug for nye ideer og projekter, men først og fremmest en langsigtet og stabil indsats på alle niveauer, der kan trække på de gode erfaringer, virksomme tiltag og engagerede faggrupper, der findes på området. En styrket indsats for denne umage, men store gruppe af unge uden en ungdomsuddannelse og job, handler måske ikke alene om omsorgen for den enkelte unges livsmuligheder eller om det samfundsmæssigt rationelle i at begrænse restgruppen. Det handler formentlig i mere fundamental forstand også om en solidaritet og sammenhængskraft, der hviler på stærke, sammenhængende løsninger.

*På vegne af ekspertgruppen
Stefan Hermann (formand)*

NY MÅLSÆTNING	EN KOMMUNAL UNGEINDSATS	NY FORBEREDENDE UDDANNELSE	KAPACITETSOPBYGNING OG OPFØLGNING
En ny målsætning, der rummer alle unge...	...som understøtter en sammenhængende kommunal ungeindsats...	...sammen med en ny Forberedende Uddannelse...	...sammen med fokus på kapacitetsopbygning, opfølgning og implementering
1. Erstat 95-procent-målsætningen med 100-procent-målsætning, som rummer alle unge	2. Styrk den tidlige indsats i udkolingen 3. Skab en sammenhængende kommunal ungeindsats 4. Tildel én kontaktperson pr. ung 5. Placer et klart ansvar i overgangene mellem uddannelser	6. Etabler en ny Forberedende Uddannelse 7. Placer et entydigt myndighedsansvar hos kommunerne 8. Etabler en enstrenget styrings- og finansieringsmodel 9. Skab en ny selvstændig institutionsform for den Forberedende Uddannelse	10. Understøt kapacitetsopbygning, etabler opfølgningsværktøjer og inddrag eksisterende god praksis i implementeringsstrategien
Beskæftigelsesfokus og involvering af erhvervslivet er gennemgående på tværs af ekspertgruppens anbefalinger			
Kapitel I	Kapitel II	Kapitel II	Kapitel IV

Introduktion: Bedre veje til en ungdomsuddannelse...

... gennem en sammenhængende kommunal indsats og en ny Forberedende Uddannelse. Indsatsen gælder alle unge, og målet er, at ingen unge tabes på vejen

Unge menneskers mulighed for uddannelse er afgørende for den enkelte og for samfundet som helhed. For unge mennesker, der af forskellige grunde er udfordrede i deres hverdag, kan uddannelse og fodfæste på arbejdsmarkedet være et uoverskueligt projekt. Syv år efter grundskolens afslutning står godt og vel 20 procent af en årgang uden job eller gennemført ungdomsuddannelse.

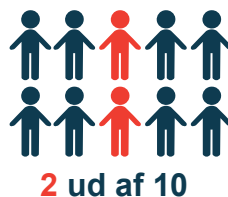
Over de sidste knap 25 år er der skabt et stort løft i uddannelsesniveauet blandt unge. Med "Uddannelse til Alle" fra 1993 blev de første skridt taget til det, der sidenhen blev til den såkaldte 95-procent-målsætning. Den betyder, at 95 procent af en ungdomsårgang senest 25 år efter ophøret af undervisningspligten skal have gennemført en ungdomsuddannelse. I 2015 var tallet 92 procent.

Der er stadig en gruppe af unge, der er udfordret

95-procent-målsætningen har været en meget vigtig målsætning, men det er samtidig ekspertgruppens vurdering, at der er en række udfordringer, som målsætningen ikke imødegår tilfredsstillende.

For en del unge kan det at tage en ungdomsuddannelse i udgangspunktet synes umuligt. De farer på den ene eller anden måde vild i systemet, og frekvensen af omvalg og frafald er for høj.

Denne gruppe af unge er en meget heterogen gruppe som både har forskellige faglige, sociale og personlige udfordringer, varierende grader af afklaring omkring fremtiden og ofte begrænset tillid til uddannelsessystemet og uddannelse i det hele taget. De fleste af disse unge har dog et ønske om at få en ungdomsuddannelse og en varig tilknytning til arbejdsmarkedet.

Der er ~20 procent af en årgang, som syv år efter 9. klasse hverken har opnået studie- eller erhvervskompetence, hvilket svarer til ca. 14.000 unge i hver årgang

Gruppen af disse udfordrede unge bestod i oktober 2015 af 70.000 unge på tværs af årgange¹. Disse unge risikerer betydelig marginalisering i næsten enhver henseende. Endvidere risikerer gruppen at blive større de kommende år som følge af udviklingen på bl.a. arbejdsmarkedet og forøgede krav i uddannelsessystemet.

Det er imidlertid positivt, at disse udfordrede unge generelt synes at have et ønske om både uddannelse og et arbejdsliv. Det ønske skal de have støtte til at få opfyldt. De har brug for en bedre vej til en ungdomsuddannelse og/eller beskæftigelse.

Ekspertgruppens anbefalinger skal hjælpe:

- unge, der er i grundskolens udskoling
- unge, der har – eller burde have – afsluttet grundskolen, men ikke er startet på en ungdomsuddannelse eller er i ordinær beskæftigelse
- unge, der er startet på en ungdomsuddannelse, men er faldet fra
- unge flygtninge og indvandrere, som har brug for yderligere uddannelse eller en anden indsats for at få en kompetencegivende uddannelse eller komme i beskæftigelse

De politiske initiativer og reformer inden for det forberedende område har over tid været usammenhængende

95-procents-målsætningen har medvirket til at fastholde et politisk og fagligt fokus på vigtigheden af uddannelse. Den har også medvirket til, at de unge har den grundlæggende forståelse, at adgangen til beskæftigelse og muligheder i livet i langt overvejende grad fås gennem uddannelse. Det kan for eksempel ses i form af en øget søgning til de gymnasiale uddannelser, som også bærer hovedforklaringen på det øgede antal af unge med gennemført ungdomsuddannelse.

Det store fokus på, hvor vigtigt det er at tage en uddannelse, synes imidlertid også at have bevirket, at de unge, som ikke umiddelbart har forudsætningerne for at gennemføre en ungdomsuddannelse, i alt for stort omfang er startet på uddannelser, de ikke har kunnet gennemføre. Indsatsen har dermed ikke i tilstrækkelig grad favnet denne gruppe af unge.

Inden for det uddannelsespolitiske felt har der været stribevis af partielle initiativer eller etablering af nye, mindre tilbud målrettet kun en del af målgruppen. Den samlede unge-målgruppe og de forberedende tilbud har således aldrig været behandlet som ét samlet politikområde endsige underkastet robust sammenhængende opfølgning, evaluering eller analyse.

Konsekvenserne heraf er, at uddannelsesmulighederne i det forberedende system er usammenhængende, da de er udviklet over tid i forskellige politiske sammenhænge og med forskellige mål for øje. Uddannelsesmulighederne på det forberedende område består således af en bred palette af uddannelsesstilbud, som udbydes af forskellige typer af institutioner og med stor variation rundt om i landet.

Omkring 25 reformer og tiltag har siden år 2000 påvirket målgruppen og bidraget til, at området kan forekomme knopskudt og yderst komplekst. Der er mange tilbud til de unge, men tilbudene overlapper i deres formål, og det kan være vanskeligt at få dem til at spille sammen og hjælpe de unge med at gennemføre en ungdomsuddannelse eller opnå beskæftigelse frem for, at de bliver fastholdt i gentagne forløb mellem forberedende tilbud.

De unge, der har de største udfordringer, tilbydes det mest uoverskuelige system

De unge med udfordringer tilbydes i dag en lang række forskellige kontaktpersoner. Men for den unge kan det i sig selv være en udfordring at forvalte disse mange kontakter til 'systemet'. Dertil kommer, at de mange aktører har forskellige kompetence- og fokusområder og ofte forskellige opfattelser af hvad der er bedst for den unge, ligesom der ofte mangler tværgående viden- deling og koordinering af indsatsen. Dermed bliver det den unge selv eller deres forældre, der bliver det koordinerende led.

Overgange og kontakt mellem forskellige instanser bliver identificeret af de unge som frustrerende og forvirrende.

Den nuværende ansvarsstruktur og incitamenterne i kommunerne sikrer ikke de rette uddannelsesforløb

De forskellige forvaltninger i kommunerne med forskelligartet lovgrundlag og finansiering giver i dag ujævne incitament, der ikke i tilstrækkelig grad sikrer, at den enkelte elev får det optimale forløb.

Uensartede finansieringsvilkår er medvirkende til væsentlige udgiftsforskelle i forhold til forskellige tilbud og målgrupper for kommunerne, hvilket kan forvride kommunernes valg af tilbud. Derfor er det ikke altid det bedste tilbud for den unge, kommunen foreslår og heller ikke nødvendigvis det 'bedste til prisen', da kommunen i overvejende grad kun har incitament til at forholde sig til den egen-kommunale del af finansieringen.

Uensartede finansieringsvilkår er medvirkende til væsentlige udgiftsforskelle i forhold til forskellige tilbud og målgrupper for kommunerne, som kan forvride kommunernes valg af tilbud. Derfor er det ikke altid det bedste tilbud for den unge, kommunen foreslår.

Eksemplariske samarbejdsmodeller og høj faglighed danner grundlag for anbefalingerne

Ikke desto mindre er det ekspertgruppens vurdering, at undervisere, professionelle, vejledere, mentorer og sagsbehandlere i de fleste sammenhænge yder en større indsats, end der kan forventes. Det betyder, at der i dag er mange ressourcer og gode pædagogiske, faglige og arbejdsmæssige traditioner, der kan bygges videre på. Men medarbejderne gør det ofte på trods af systemet snarere end på grund af det.

Flere steder arbejdes der målrettet med de iboende udfordringer i systemet, bl.a. gennem tættere koordinering og samorganisering mellem de kommunale forvaltninger.

De succesfulde samarbejdsmodeller, der eksisterer i dag, er i høj grad drevet af professionelle ledelser og medarbejdergrupper, der med engagement tilrettelægger indsatsen med udgangspunkt i den enkelte unge frem for ud fra mere snævre fagforvaltningsmæssige eller institutionelle hensyn. Det er en tilgang, som skal styrkes, og som er en del af grundlaget for ekspertgruppens anbefalinger.

Beskæftigelse er en central del i tilrettelæggelsen og indretningen af det forberedende område

På baggrund af den manglende sammenhæng og høje kompleksitet på det forberedende område har ekspertgruppen valgt at se på den samlede indsats med fornyede øjne og netop i sin helhed. Ekspertgruppens anbefalinger udgør et samlet bud på, hvordan en helhedsorienteret indsats for de unge skal tilrettelægges og indrettes med udgangspunkt i de unges behov. Det betyder, at anbefalingerne i betydeligt omfang hænger gensidigt sammen.

Ekspertgruppens anbefalinger er struktureret i ti anbefalingsområder, der i sin helhed retter sig mod den centrale styrings- og værdikæde og i særdeleshed mod uddannelsesinstitutioner og -tilbud samt det kommunale niveau.

• Vi skal have alle med (anbefalingsområde 1)

Ekspertgruppen foreslår en ny politisk målsætning for alle unge, hvorfor 95-procent-målsætningen skal afløses af en ny 100-procent-målsætning. Langt de fleste unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse, men for nogle kan erhvervskompetencer bedst opnås via beskæftigelse.

100-procent-målsætningen:

Alle unge skal med. 90 procent af en ungdomsårgang skal gennemføre mindst en ungdomsuddannelse, og de unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse (10 procent), skal opnå erhvervskompetence via bl.a. beskæftigelse

- **En styrket ungeindsats og bedre overgange for de unge (anbefalingsområde 2-5)**

En tidlig indsats i udskolingen skaber afsæt for et sammenhængende videre forløb i og efter grundskolens afslutning. Det skal ske gennem den individuelle uddannelsesplan og et eventuelt afsøgningsforløb på baggrund af en uddannelsesparathedsvurdering, som i højere grad foreslås udarbejdet med rod i den unges styrker og potentialer frem for alene at basere sig på, hvad de ikke kan. Den enkelte unges behov og forudsætninger skal være udgangspunktet i det videre uddannelsesforløb og hjælpe dem til at gennemføre en ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse.

Der skal etableres en kommunal ungeindsats, der samler vejlednings- og støttefunktioner. Centralt i den kommunale ungeindsats er de funktioner, som i dag findes i Ungdommens Uddannelsesvejledning samt nye funktioner som en erhvervsbro, en gennemgående kontaktperson og afsøgningsforløb. Dertil anbefales det at inkludere funktioner fra pædagogisk-psykologisk rådgivning (PPR), socialcenter og jobcentret i den samlede ungeindsats.

Der skal være et klart ansvar for de unge i overgangene mellem uddannelser. Det skal sikre bedre overlevering af elever, så de unge bliver fastholdt i deres uddannelsesforløb og oplever en smidigere overgang. De steder, hvor det fungerer godt i dag, sker det på grund af dygtige medarbejdere, værdifulde ildsjæle og stærke ledelser og til tider på trods af strukturer og lovgivning.

- **En ny forberedende uddannelse (anbefalingsområde 6-10)**

En reduktion af kompleksiteten, et kvalitetsløft og en styrket sammenhæng mellem indsatserne af disse på det forberedende område skal sikres ved at samordne regler og tilbud til målgruppen. Dette skal ske gennem etablering af en ny Forberedende Uddannelse.

Centralt for den nye Forberedende Uddannelse er, at den bygger på styrkerne i og samtidig videreudvikler en række af de nuværende forberedende tilbud. Uddannelsen bevarer bredden i tilbuddene på det forberedende område samtidig med, at den øger fleksibiliteten, progression og overskueligheden, ikke mindst for de unge.

Den nye Forberedende Uddannelse består af tre linjer: En almenlinje, en erhvervslinje og en produktionsskolelinje.

Ekspertgruppen opfordrer til en bred parlamentarisk samling om en ny rammelov, til samling om bevillingsmæssig stabilitet på området og en ikke ubetydelig afbureaukratisering.

Endelig opfordrer ekspertgruppen til, at staten og kommunerne finder hinanden i et forpligtende samspil, og at de enkelte kommuner for alvor udvikler en sammenhængende politik og praksis, der hjælper de udfordrede unge godt videre i livet.

Bagerst i denne opsummering findes et overblik over alle anbefalinger fra ekspertgruppen i en forkortet version. For yderligere detaljer og konkretiseringer af anbefalingsområderne henvises til den fulde rapport, som kan hentes på Undervisningsministeriets hjemmeside, www.uvm.dk

Principper for ekspertgruppens anbefalinger

Ekspertgruppens anbefalinger tager udgangspunkt i de unges behov og forudsætninger på den ene side og ambitionerne for de unge på den anden side. På den baggrund har ekspertgruppen lagt fem principper til grund:

1. **Vi vil noget med de unge** – samfundet skal insistere på alle unges inddragelse og medvirken i samfundslivet. Samfundet skal have høje ambitioner for de unge, hvilket kræver, at der skal være mål og relevante veje for alle
2. **Uddannelsessyn** – uddannelse er stadig vejen frem for langt de fleste unge, men uddannelse er ikke et mål i sig selv, og uddannelse kan finde sted både i en uddannelsesinstitution, på en virksomhed og i en kombination af disse
3. **Arbejdssyn** – beskæftigelse er en ønskværdig vej til uddannelse og medvirker til personlig udvikling, dannelse, motivation, selvforsørgelse og afklaring om uddannelse
4. **Unge-syn** – de unge skal have mulighed for at indgå i fællesskaber, de skal inddrages og lyttes til og de skal gives et ansvar
5. **Professionalisme** – professionel praksis skal danne grundlag for de unges udvikling

Det har undret mig, at alternativet til at være i gang med uddannelse på fuld knald som de andre, det har været ingenting og kontanthjælp...

Interviewet ung, 23 år

[...] Hvis du ikke trives og har det godt, så kan det være nok så lige meget, hvor dygtig din lærer er, og hvor dygtig du selv er. Du lærer ikke noget, hvis du sidder og har det dårligt.

Citat fra ekspertgruppens ungehøring

Generelt er der behov for mindre bureaukrati for de unge – de skal altid vurderes og visiteres.

Citat fra ekspertgruppens ungehøring

Jeg kom jo op med alle mulige andre ting, som jeg så masser af potentiale i for mig. Eksempelvis højskole. Jeg ville rigtig gerne på højskole for at få en ny start igen... Men det kunne jeg ikke få lov til. Jeg har dog efterfølgende fundet ud af, at man kan tage et gratis højskoleophold...

Interviewet ung, 23 år

Det er fuldstændig hul i hovedet, at man bare pusher folk til at gå på gymnasiet, fordi det er det, samfundet gerne vil have.

Citat fra ekspertgruppens ungehøring

Kapitel I: Ny 100-procent-målsætning...

... rummer alle unge og erstatter 95-procent-målsætningen

Vigtigheden af uddannelse er gennem mange år blevet pointeret så ihærdigt, at uddannelse fremstår som både ubetinget middel og mål. Ekspertgruppen ønsker at udfordre denne fasttømrede opfattelse. Beskæftigelse er for mange unge i målgruppen ikke alene et afgørende mål, men også et middel og en ny vej til uddannelse.

95-procent-målsætningen rummer ikke alle unge

Omkring 70.000 unge stod i oktober 2015 uden uddannelse eller job. Knap otte procent svarende til 5.500 unge i hver årgang får hverken studie- eller erhvervskompetenceⁱⁱ.

Bag disse tal gemmer der sig vidt forskellige personlige historier. Det kan eksempelvis være den udviklingshæmmede pige, der er i gang med den særligt tilrettelagte ungdomsuddannelse (STU), den usikre dreng i færd med et produktionsskoleforløb efter et frafald fra erhvervsskolen eller den fagligt stærke pige, der kæmper med angst.

Denne ret betydelige og sammensatte gruppe af unge er ikke blevet mødt med en sammenhængende politisk tænkning med klare principper for det forberedende områdes udvikling og en vis tydelighed med hensyn til, hvem der politisk og administrativt har ansvaret for området i stat og kommuner.

For at lykkes med denne gruppe af udfordrede unge skal vi sikre en bedre vej ind i en ungdomsuddannelse, når dette giver mening – især ved at forbedre de forberedende tilbud og rammerne herfor. Men vi skal også kunne rumme, at det at tage en uddannelse ikke er den bedste vej for alle.

95-procent-målsætningen, der med forskellig ordlyd har været en politisk trosbekendelse i over 20 år, indeholder ikke en målsætning for de sidste fem procent af de unge. Desuden bygger den på et entydigt fokus på uddannelse. Dette fokus har bevirket, at de unge, der ikke umiddelbart har forudsætningerne for at

gennemføre en ungdomsuddannelse, i alt for stort omfang er blevet sendt ind i uddannelsesstilbud, de ikke har kunnet gennemføre. Uddannelsesindsatsen har dermed ikke i tilstrækkelig grad favnet denne gruppe af unge.

Læs nærmere om de politiske initiativer og reformer med betydning for målgruppen i hovedrapporten på side 52

Ekspertgruppen øger ambitionsniveauet og erstatter 95-procent-målsætningen med en 100-procent-målsætning

Ekspertgruppen vurderer, at en overordnet målsætning kan være særdeles virkningsfuld som en drivkraft for prioriteringer på både politisk niveau og på forvaltnings- og institutionsniveau. 95-procent-målsætningen har drevet en positiv udvikling, men der er behov for at formulere en ny målsætning. En ny målsætning skal bevare 95-procent-målsætningens styrker, men samtidig kunne rumme alle unge.

100-procent-målsætningen:

Alle unge skal med. 90 procent af en ungdomsårgang skal gennemføre mindst en ungdomsuddannelse, og de unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse (10 procent), skal opnå erhvervskompetence via bl.a. beskæftigelse

Anbefalingsområde 1: Ny 100-procent-målsætning

1. Erstat 95-procent-målsætningen med en 100-procent-målsætning, som rummer alle unge

I den tidligere målsætning blev andelen, som forventes at opnå en ungdomsuddannelse, først opgjort 25 år efter undervisningspligtens ophør. Den nye målsætning rummer en ambition om, at uddannelsesmålet skal nås otte år efter undervisningspligtens ophør.

Figur 1 sammenligner de to målsætninger, og samtidig tegner den prognosen for, hvor stor en andel af en ungdomsårgang i 2015, der et antal år efter undervisningspligtens ophør, forventes at have en ungdomsuddannelse. Her fremgår det, at med den nuværende målsætning vil 83 procent af en ungdomsårgang forventes at have en ungdomsuddannelse otte år efter undervisningspligtens ophør. Til sammenligning er det med den nye målsætning ambitionen, at 90 procent opnår en ungdomsuddannelse i samme periode. Ydermere at ti procent opnår erhvervskompetencer – typisk via beskæftigelse og erhvervsrettede forløb. Hermed rummes alle – samtidig med, at målsætningen indeholder en langt mere ambitiøs tidsplan.

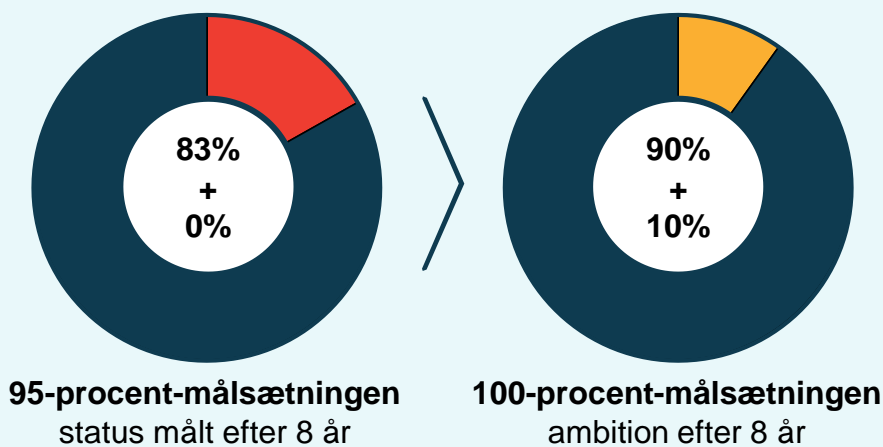
Med 100-procent-målsætningen vil ekspertgruppen samle politisk fokus på de unge, vi ikke er lykkedes med, især ved også at rette opmærksomheden på beskæftigelse som både mål og middel.

Erhvervsfokus:

- 100-procent-målsætningen rummer *en anerkendelse af beskæftigelse som en vej til erhvervskompetence*. Målsætningen forventes at videreføre det politiske fokus på uddannelse som den primære vej for unge. Yderligere forventes den at føre til nye beskæftigelsesrettede initiativer for den gruppe af unge, som har glæde af en anden uddannelsesvej.

Figur 1: Sammenligning mellem 100-procent-målsætningen og 95-procent-målsætningen efter otte år

- Unge som er uden for målsætningen
- Unge som har fået erhvervskompetencer via beskæftigelse
- Unge som har gennemført mindst én ungdomsuddannelse

Kilde: Profilmodellen, UVM; Ekspertgruppen om bedre veje til en ungdomsuddannelse

Kapitel II: En sammenhængende kommunal ungeindsats...

... der samler vejlednings- og støttefunktioner

De unge har mange forskelligartede uddannelsesforløb til rådighed, og de forberedende tilbud anvendes i op til 200 forskellige kombinationer. I dag er der ikke tilstrækkelig sammenhæng mellem tilbuddene, og det betyder for mange unge, at de tager flere forberedende forløb og ungdomsuddannelser – og med forskelligt udfald – eller at de simpelthen bliver bremset eller falder mellem flere stole i overgangene mellem tilbud og aktører. Ekspertgruppens anbefalinger om en kommunal ungeindsats sigter samlet set mod at styrke og fremme sammenhængen og kvaliteten i indsatserne i udkolingen samt sikre bedre og mere smidige overgange mellem tilbud.

Det nuværende tilbudslandskab er ikke indrettet til de unges bedste

Unge, der af forskellige årsager ikke går i gang med uddannelse eller beskæftigelse umiddelbart efter grundskolen, eller som falder fra en uddannelse, søger som oftest hjælp for at opnå forberedelse, få vejledning og hjælp til at håndtere forskellige former for vanskeligheder eller udfordringer.

Afhængig af den unges situation og eventuelt personlige udfordringer kan den unge – særligt de mest sårbare – være i kontakt med en lang række aktører. Kontakten kan være samtidig mellem flere aktører eller på forskellige tidspunkter i de unges samlede forløb og både forud for og under efterfølgende tilbud og uddannelse.

Læs nærmere om uddannelses tilbud på det forberedende område og de unges forløb i hovedrapporten på side 37

Disse aktører omfatter for eksempel en eller flere kommunale forvaltninger, pædagogisk-psykologisk rådgivning (PPR), socialcentre, jobcentret og Ungdommens Uddannelsesvejledning

(UU), hvor den unge møder forskellige typer af kontaktpersoner som for eksempel jobkonsulenter, mentorer, socialrådgivere, psykologer, UU-vejledere og andre sagsbehandlere. Under gennemførelse af tilbud og uddannelse kan de unge desuden have forskellige kontaktpersoner på uddannelsesinstitutioner og i praktik, som ud over lærere omfatter lokale vejledere, fastholdelsesmentorer, praktikvejledere m.fl.

For den unge kan det derfor i sig selv være en udfordring at forvalte de mange kontakter. Dertil kommer, at de mange aktører har forskellige kompetence- og fokusområder og ofte forskellige opfattelser af målene for indsatsen, ligesom der ofte mangler tværgående videndeling og koordinering af indsatsenⁱⁱⁱ. Dermed kan der være en tendens til, at det bliver den unge selv, der bliver det koordinerende led. Overgange og kontakt mellem forskellige instanser bliver også identificeret som frustrerende og forvirrende af de unge. Det fremhæves i Figur 2. Dette bidrager til oplevelsen af manglende sammenhæng og støtte i indsatsen. Lange sagsbehandlingstider i/og mellem forvaltninger samt ukoordinerede indsats er medvirkende til, at der opstår pauser med negative konsekvenser i de unges uddannelsesforløb.

Områdets kompleksitet hænger sammen med et delt myndighedsansvar for de unge. Myndighedsansvaret for unge efter grundskolen og den konkrete indsats er afhængig af den unges alder og beskæftigelsessituation og forvaltes af hhv. UU og jobcentre – samtidig med, at den unge selv kan gå videre til en række tilbud. Myndighedsansvaret risikerer at forvirre mellem forskellige kommunale organiseringer. Dertil kommer, at der i UU og jobcentre er forskellige definitioner af begrebet 'uddannelsesparathed', som i hvert sit regi danner grundlag for hver sin indsats. Som resultat er samarbejdet mellem aktørerne så at sige ikke noget, der giver sig selv.

Potentialet for samarbejde er til gengæld iøjnefaldende, når man ser nærmere på kommunerne med de bedste resultater relativt til deres socioøkonomiske vilkår. Her understøttes et tæt samarbejde i form af for eksempel et fast samarbejdsforum mellem job

Anbefalingsområde 2-5: En sammenhængende kommunal ungeindsats

2. Styrk den tidlige indsats i udkolingen
3. Skab en sammenhængende kommunal ungeindsats
4. Tildel én kontaktperson per ung
5. Placer et klart ansvar i overgangene mellem uddannelser

centret og UU-centret, en formel samarbejdsaftale, organisering efter bl.a. de unges aldersgrupper eller gennem fælles møder, hvor nye regler og bestemmelser drøftes, og hvor man taler om faglige emner. Det kan dog ikke påvises, at placeringen af jobcentret og UU i samme hus, under samme forvaltning eller under samme ledelse, alene kan skabe bedre resultater – samarbejdet skal understøttes af andre tiltag. Sådanne samarbejder udføres af betydelige kulturelle forskelle mellem UU og jobcenteret, hvad angår deres arbejdsmetoder og tilgange til de unge.

Der mangler en sammenhængende indsats på de mest kritiske tidspunkter

Som det er i dag, oplever målgruppen ofte flere overgange i deres forløb frem mod en ungdomsuddannelse. Ofte er der ikke en tilstrækkelig og sammenhængende indsats over for de unge i overgangen til uddannelse, ved frafald fra uddannelse eller i overgangen mellem forvaltninger. Dette gør sig især gældende ved overgangen til det 18. år.

Det er typisk i overgangene, at de unges faglige, personlige og sociale udfordringer særligt bliver synlige, om end det ikke nødvendigvis er her, de opstår. Det gælder især for sårbare unge, der for eksempel kan have svært ved at håndtere skift i miljø og leve op til de nye krav, de oplever i overgangen. Samtidig er en række unge sårbare over for de pauser og inaktive perioder af selv kort varighed, der kan opstå fra en ung falder fra eller udmeldes fra et forberedende tilbud eller en ungdomsuddannelse, til den unge er tilmeldt og påbegynder et nyt tilbud. Derudover knytter der sig forskellige støttemuligheder og -vilkår til forskellige tilbud, hvorfor overgangen mellem forberedende tilbud kan betyde tab af støtte.

Det forberedende områdes kompleksitet knytter sig derfor i lige så høj grad til de mange veje ind i systemet, de mange ujævne vejlednings- og støttemuligheder samt de mange aktører på området.

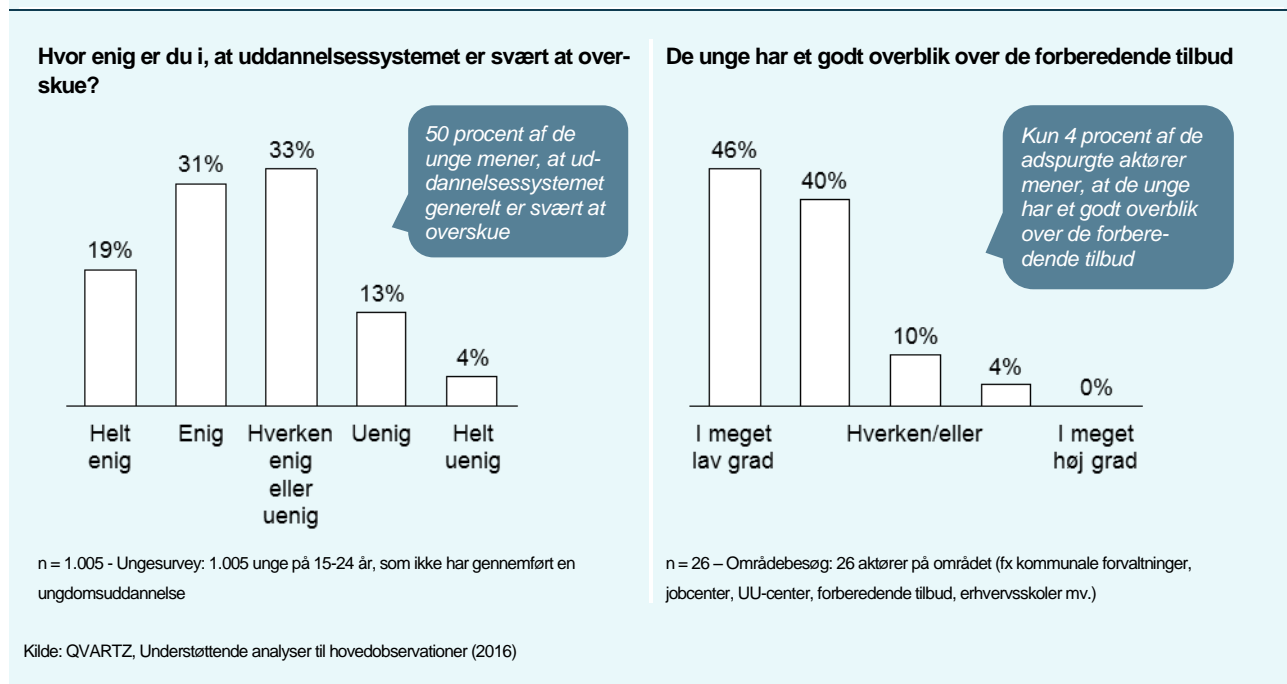
Der er behov for en sammenhængende kommunal ungeindsats

Ekspertgruppen anbefaler, at den kommunale ungeindsats overtager funktionerne i UU og får ansvar for den unges uddannelsesplan, tilrettelæggelse af afsøgningsforløb, koordinering af kontaktpersoner samt etablering af en erhvervsbro. Den kommunale ungeindsats skal derfor varetage de funktioner, der i dag hører under UU samt de vejledningsfunktioner, der varetages af jobcentre. Den kommunale ungeindsats vil også kunne varetage en koordinerende rolle og samarbejde med både grundskoler, virksomheder og ungdomsuddannelser om støttestrukturerne.

Ekspertgruppen anbefaler endvidere, at der sikres en effektiv koordinering af de funktioner, der i dag bl.a. varetages af hhv. jobcentre og UU over for de unge. Ekspertgruppen noterer sig, at der allerede er et tæt og konsolideret samarbejde mange steder i landet, hvor man kan hente erfaringer. Det foreslås, at kommunerne fremadrettet er opmærksomme på at konsolidere og udbygge indsatsen yderligere. Denne indsats skal fokusere på

- Etablering af en stærk fælles struktur mellem jobcenter-funktioner og øvrige kommunale funktioner og indsats i forhold til de unge. Det skal sikre én indgang for den unge. Det kan for eksempel ske i form af samorganisering, som det er tilfældet i en række kommuner.

Figur 2: De unges overblik over uddannelsessystemet

- Etablering af faste procedurer for dialog og samarbejde på tværs af jobcenter og den kommunale ungeindsats.

Med en tværgående kommunal ungeindsats, der samler de funktioner, kompetencer og indsats, der knytter sig til de unge på tværs af lovgivning samles ekspertiser, så disse kan samarbejde om et fælles mål for den enkelte unge.

Den kommunale ungeindsats skal sikre, at ansvaret for de unge, når de forlader grundskolen, og indtil de fylder 30 år, er præcist og effektivt forankret. Det skal medvirke til en samlet og koordineret indsats, der tilstræber, at alle unge får tilstrækkelige faglige, sociale og personlige kompetencer til at gennemføre en ungdomsuddannelse.

En tidligere og mere systematisk indsats i udskolingen skal styrkes

Det er ekspertgruppens vurdering, at en tidligere og mere systematisk indsats i grundskolens udskoling udgør en central del af løsningen for at styrke den samlede indsats. Grundskolen har med folkeskolereformen og "den åbne skole" fået gode muligheder for at indgå tættere samarbejde med det lokale forenings- og erhvervsliv. Der kan indsatsen i udskolingen samles i et karrierelæringsperspektiv, så vejledningsaktiviteter understøttes og aktualiseres i den faglige undervisning –heriblandt en højere grad af erhvervspraktik og inddragelse af virksomheder.

Samtidig anbefaler ekspertgruppen, at der igangsættes et udredningsarbejde, som beskriver omfanget af frafald og dets årsager, og at der på den baggrund sættes systematisk ind mod frafald i grundskolen.

Uddannelsesparathedsvurderingen skal fokusere på, hvad de unge kan

Uddannelsesparathedsvurderingen (UPV) skal i højere grad være baseret på, hvad de unge kan og ikke alene, hvad de vurderes til ikke at kunne. Den skal fungere som en statussamtale, der skitserer og igangsætter et forløb med en handleplan og en proces, der gælder for resten af udskolingsforløbet. Den sikrer, at alle kan vurderes parate til noget. Den unges planer for forløbet fra grundskolen og til afsluttet ungdomsuddannelse registreres i en uddannelsesplan, som endvidere danner grundlag for eventuelt optag i Forberedende Uddannelse.

Læs nærmere om ekspertgruppens anbefalinger omkring uddannelsesparathedsvurdering, afsøgningsforløb, m.m. i hovedrapporten på side 73

Hvis de unge er uafklarede med hensyn til uddannelsesvej, kan de tilbydes et afsøgningsforløb, hvor de får styrket deres muligheder for at træffe valg.

Endvidere bør intensive lærings-/turboforløb tages i anvendelse, hvis disse efter afprøvning viser positive resultater. Der skal desuden tages tydeligere skridt for at komme negative konsekvenser af ordblindhed til livs. Ingen bør forlade grundskolen uden at kunne læse og regne eller have de nødvendige, kompenserende værktøjer til rådighed.

Figur 3: Ressourcer og funktioner i den sammenhængende kommunale ungeindsats

Støttefunktioner	Vejledning	Erhvervsbro
<ul style="list-style-type: none"> • Kontaktperson 	<ul style="list-style-type: none"> • Uddannelsesvejledning • Opfølgning på UPV • Afsøgningsforløb • Brobygningsforløb • Introduktionsforløb 	<ul style="list-style-type: none"> • Én samlet funktion for alle virksomhedsrettede aktiviteter for de unge • Entydig virksomhedskontakt • Praktikforløb • Virksomhedsmentorer
<ul style="list-style-type: none"> • SSP • PPR • SPS • Turboforløb • Misbrugsindsats • Mentorer • Læsevejleder 	<ul style="list-style-type: none"> • Jobvejledning 	

Forkortelser: Kriminalpræventivt samarbejde mellem skole, socialforvaltning og politi (SSP), Pædagogisk-psykologisk rådgivning (PPR), Specialpædagogisk støtte (SPS), Uddannelsesparathedsvurdering (UPV)

Kilder: Ekspertgruppen om bedre veje til en ungdomsuddannelse

*Læs nærmere om ekspertgruppens anbefalinger om ord-
blindeundervisning og specialpædagogisk støtte i hoved-
rapporten på side 75 og side 124*

Den unge skal have én gennemgående kontaktperson

De unge vil i dag typisk møde mentorordninger i regi af uddannelses-, beskæftigelses- eller sociallovgivning. Derudover møder de unge en række frivillige eller projektfinsierede mentorordninger lokalt, regionalt eller nationalt, som ikke er underlagt en tværgående koordinering, endsige styring. Flere unge risikerer "at skulle være sagsbehandler for egen sag" ved kontakt med flere forskellige myndigheder eller forvaltninger.

Det er ekspertgruppens vurdering, at særligt de sårbare unge kan have behov for én gennemgående kontaktperson, der følger de unge i overgangene og støtter den unge gennem hele forløbet frem mod en ungdomsuddannelse og beskæftigelse – herunder i forbindelse med kontakt med forskellige myndigheder.

Ekspertgruppen anbefaler derfor, at unge, der af personlige eller sociale årsager har behov for støtte fra flere instanser, ud fra et princip om "en fast hånd i ryggen" tilknyttes én gennemgående kontaktperson, der hjælper dem med at finde vej fra grundskolen, på tværs af indsatser, til optagelse på og afslutning af den Forberedende Uddannelse og/eller ungdomsuddannelse. Støtten skal således styrke sandsynligheden for, at den unge faktisk starter på et uddannelsesforløb, møder op og gennemfører, samt at den unge lærer af sine erfaringer og forløb, så erfaringerne kan være medvirkende til at bygge bro til det næste skridt. Den gennemgående kontaktperson afløser ikke den løbende støtte og de mentorlignende interaktioner, der allerede i dag foregår mellem for eksempel lærere og elever. Men kontaktpersonen skal afløse de punktvisse mentorrelationer, som den unge kan møde i vejlednings- og uddannelsessystemet.

Placér et klart ansvar i overgange

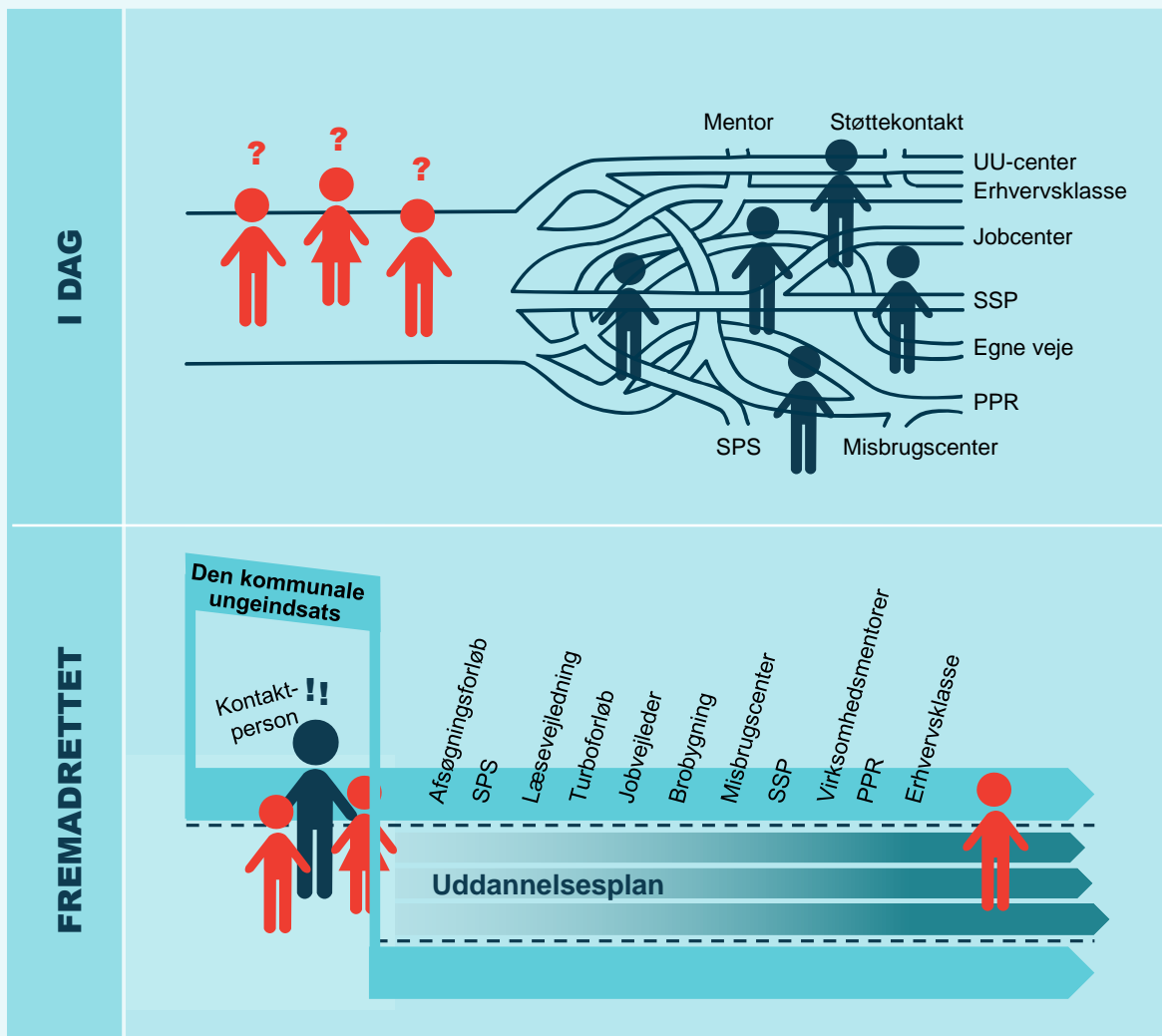
Det er ekspertgruppens vurdering, at de unges overgang mellem to tilbud/uddannelser kan understøttes bedre. Dette kan for eksempel opnås gennem fastsættelse af enkle procedurer i forbindelse med elevers overgange eller for udveksling af elever mellem relevante tilbud/uddannelser, ved øget digitalisering som for eksempel bedre brug af samtykkeerklæringer og overlevering og kvalitetssikring af data mellem institutioner samt ved større fleksibilitet i forbindelse med den unges optag på et tilbud – for eksempel ved at starte med snusepraktik eller korte perioder med deltagelse i eksisterende undervisningsforløb.

På strukturelt niveau kan de unges overgang styrkes ved at præcisere ansvaret for de unge, der er i risiko for eller falder fra en uddannelse. En central anbefaling fra ekspertgruppen er derfor, at der sikres et kædeansvar, ved at alle afgivende institutioner forpligtes til at overlevere en ung, der falder fra. På den måde sikres det, at der hele tiden følges op på, at den unge er på vej mod uddannelse eller job. Det generelle princip gælder ved alle overgange. I tilfælde hvor den unge falder fra ved overgangen, overtager den kommunale ungeindsats ansvaret. For visse sårbare unge kan det være relevant at trække på den centrale kontaktperson i overgangen.

Erhvervsfokus:

- Erhvervspraktik inddrages som en del af en styrket indsats i udkolingen.
- I det omfang, frikommuneforsøgene viser sig positive, anbefaler ekspertgruppen, at eud8 og eud9 og erhvervsklasser udbredes som et generelt tilbud til de unge i udkolingen.
- Der etableres en erhvervsbro i den kommunale ungeindsats. Denne bro omfatter en samling af funktioner i relation til virksomhedskontakt i ungeindsatsen med det sigte at opnå en aktiv og målrettet involvering af erhvervslivet.
- Erhvervslivet kan eventuelt understøtte praktikforløb med en virksomhedsmentor.

Figur 4: En sammenhængende kommunal indsats giver de unge én indgang og samler aktørerne på området

Kilder: Ekspertgruppen om bedre veje til en ungdomsuddannelse

Kapitel III: En ny Forberedende Uddannelse etableres...

... for at styrke sammenhængen og den samlede kvalitet i de uddannelsesmuligheder, der findes på det forberedende område i dag

Der er behov for et bredt og fleksibelt uddannelsesstilbud, der imødekommer de unges diversitet og forskellige behov. I dag beror en fleksibel anvendelse af uddannelsesmulighederne imidlertid på, at uddannelsesstilbuddene kombineres på tværs af lovgivning, institutionelle og økonomiske rammer. De mange enkeltstående tilbud i et opdelt lovgivningsmæssigt og institutionelt setup understøtter ikke et integreret og tværgående blik på de unges behov, smidige overgange eller en helhedstænkning i indsatsen. For at styrke sammenhængen og den samlede kvalitet i de uddannelsesmuligheder, der findes på det forberedende område i dag, skal der derfor i en rammelov etableres en tresporet ny Forberedende Uddannelse, som bygger på styrkerne ved og videreudvikler en række af de nuværende forberedende tilbud – og som dermed erstatter disse.

Det delte myndighedsansvar giver ujævne incitamenter for kommunerne

Kompleksiteten på området i dag hænger sammen med, at det kommunale myndighedsansvar varetages af mange forskellige aktører, og at der følgelig er mange aktører involveret i den samlede indsats over for de unge. De kommunale jobcentre har ansvaret for unge over 18 år og helt frem til uddannelses- eller jobstart.

Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at undervisningspligtige børn indskrives i folkeskolen eller får undervisning, der står mål hermed, samt ansvaret for de 15-17-årige, der har pligt til at være i uddannelse, beskæftigelse eller anden aktivitet. Dette medfører, at der er en øget risiko for, at man taber eller bremser de unge i overgangene mellem uddannelser, jf. kapitel II.

Uensartede finansieringsvilkår påvirker kommunernes valg af tilbud

Med det delte myndighedsansvar følger uensartede finansieringsvilkår, som varierer både mellem kommuner og staten og

mellem dele af målgrupperne. Det medvirker til at øge kompleksiteten samt skaber uhensigtsmæssige incitamenter for de forskellige aktører.

Ansvaret for finansieringen af forberedende uddannelsesstilbud varierer mellem kommunal og statslig finansiering. Nogle tilbud er for eksempel helt eller delvist statsligt finansierede, mens andre er kommunalt finansierede. For eksempelvis Kombineret Ungdomsuddannelse (KUU) gælder det særlige, at den er dimensioneret med en grænse for den samlede aktivitet – og dermed et økonomisk loft. Dertil kommer, at kommunerne finansierer de tilbud, de selv iværksætter i regi af beskæftigelsesindsatsen.

Derudover varierer finansieringen efter målgruppe. For eksempel finansieres unges deltagelse på Almen voksenuddannelse (avu) af kommunen, hvis den unge er under 18, mens det finansieres af staten, hvis den unge er fyldt 18 år. Er den unge over 18 år meldt ledig i regi af jobcenteret, så finansierer kommunen, dog med op til 50 procent statsrefusion. Et andet eksempel er, at kommunen finansierer hele eller en del af opholdet på produktionskoler, hvis den unge har brugt et år med statslig medfinansiering.

De uensartede finansieringsvilkår indebærer, at kommunerne har væsentlige udgiftsforskelle til forskellige tilbud og målgrupper. Forskellene i finansieringsform kan for eksempel påvirke kommunernes valg af tilbud, så det ikke altid er det bedste tilbud for eleven, der foreslås – heller ikke nødvendigvis det "bedste til prisen", da kommunen kun har incitament til at forholde sig til den kommunale del af finansieringen. Derudover understøtter den uensartede finansieringsstruktur ikke i tilstrækkelig grad prioritering af investeringer i tidlige indsatser.

Anbefalingsområde 6-9: En ny Forberedende Uddannelse

6. Etablér en ny Forberedende Uddannelse	8. Etabler en enstregen styrings- og finansieringsmodel
7. Placer et entydigt myndighedsansvar hos kommunerne	9. Skab en ny selvstændig institutionsform for den Forberedende Uddannelse

Forfejlet incitamentsstruktur medvirker til barrierer i overgange

En række af institutionerne er statsligt selvejende institutioner som for eksempel Voksenuddannelsescentre (VUC), og erhvervsskoler, mens andre er privat selvejende (for eksempel frie fagskoler) og andre kommunale (for eksempel kommunal 10. klasse/EUD10). Institutionerne er underlagt forskellig institutionslovgivning – også inden for det statsligt selvejende område – og deres driftstilskud er forskelligt finansieret. Idet mange institutioner deler målgruppe, og idet deres tilskud afhænger af antallet af elever og varigheden af deres forløb, har institutionerne en naturlig tilskyndelse til at tiltrække eleverne. Den nuværende finansieringsstruktur lægger således ikke i udgangspunktet op til at samarbejde om en sammenhængende indsats for de unge. Derved begrænses institutionernes ellers målrettede arbejde af strukturelle barrierer.

Læs nærmere om udfordringsbilledet forbundet til forfejlede incitamentsstrukturer i hovedrapporten på side 95.

En ny Forberedende Uddannelse etableres

Ekspertgruppen anbefaler en reduktion af kompleksiteten og styrkelse af sammenhængen mellem samt kvaliteten af indsatserne. Dette skal ske gennem etablering af en ny Forberedende Uddannelse, som integrerer og erstatter en række af de nuværende forberedende tilbud, og som reguleres i en ny rammelo.

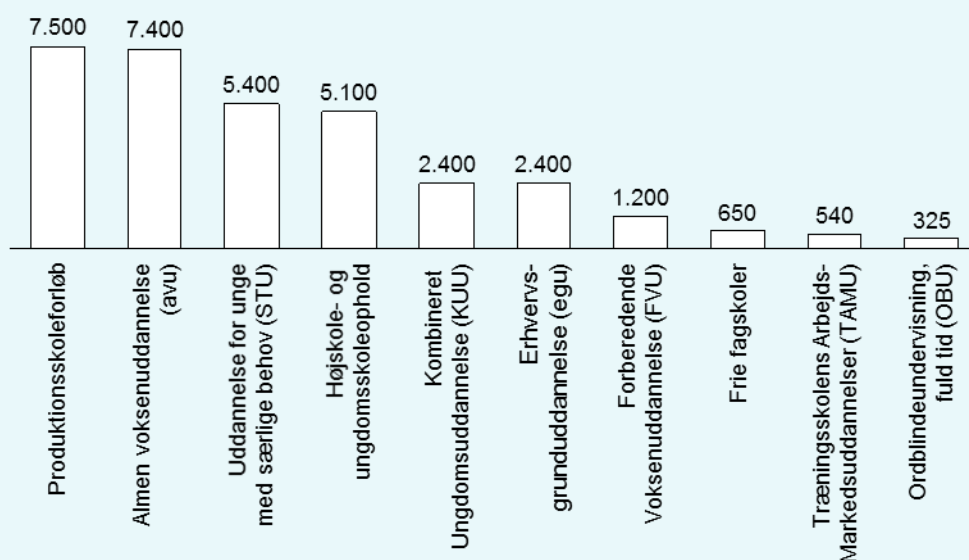
Der skabes hermed nye rammer for, at de unge, der ikke påbegynder en ungdomsuddannelse umiddelbart efter grundskolen, får forløb uden omveje og nederlag frem mod ungdomsuddannelse eller beskæftigelse. Derigennem er det hensigten at reducere frafald, omvalg og inaktive perioder samt medvirke til, at færre unge melder sig som ledige i beskæftigelsessystemet. Dette skal sikres ved at bibringe de unge kundskaber og færdigheder, afklaring og motivation, for at fremme deres mulighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse, deltage i arbejdslivet samt styrke deres personlige myndighed og demokratiske dannelse. Det skal fremme virkelyst og robusthed, grundighed og nysgerrighed samt tillid til egne og fællesskabets muligheder.

De grundlæggende principper, der skal sikre dette, er listet nedenfor.

I den Forberedende Uddannelse skal:

- Der tages udgangspunkt i den enkelte unges forudsætninger, faglige niveau og potentiale.

Figur 5: Aktivitet i 2015 fordelt på tilbud, under 30 år (elevtal)

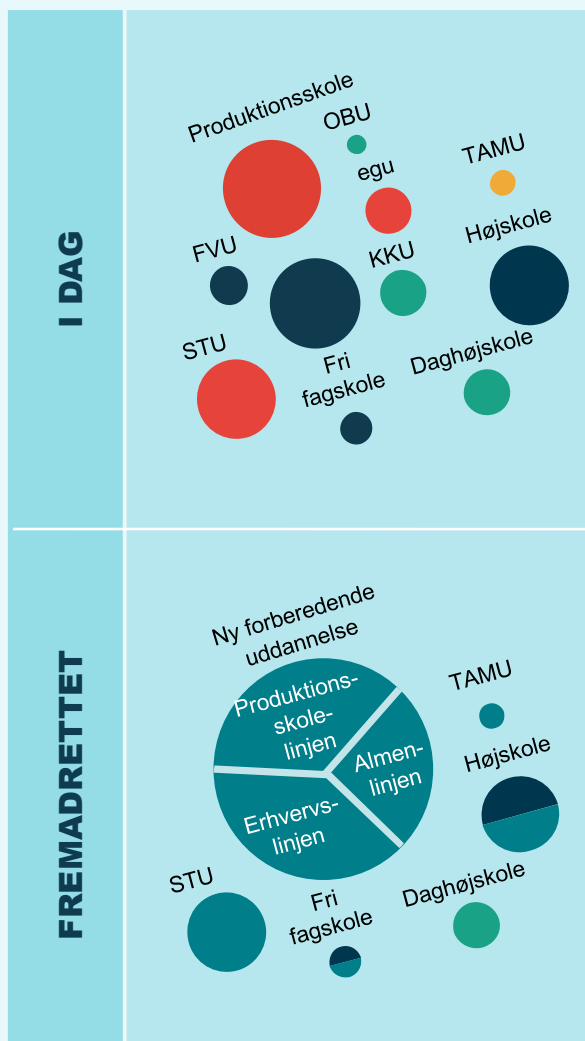

Note: Aktivitetstallet dækker alene over den del af undervisningen, der er tilrettelagt som skoleforløb. Eleverne i praktik er således ikke en del af opgørelsen. Elevtallene er for skoleåret 2014/15, og er baseret på antal personer i uddannelse på tælletidspunktet – derfor er der for STU ikke tale om et årsaktivitetstal.

Kilder: FFL16 og regnskabstal for 2015, hvis ikke andet er oplyst

Figur 6: Den ny Forberedende Uddannelse sammenlignet med de forberedende tilbud i dag

- Frit optag for målgruppen
- Optag forudsætter målgruppevurdering eller visitering
- Skolen afgør, hvem der kan optages
- Andre særlige krav for optagelse
- Bestemt af Uddannelsesplan

Kilder: Ekspertgruppen om bedre veje til en ungdomsuddannelse

- De nuværende tilbuds styrker og gode erfaringer samt variation i indhold og tilgange til læring skal integreres – herunder tilrettelagt med elementer af værkstedsundervisning, praktik og almene fag i et trykt ungdoms- og læringsmiljø.
- Der skal sigtes mod beskæftigelse, produktion og uddannelse.
- Der være en fleksibel opbygning, så spændvidden i de unges faglige niveau og personlige ønsker og behov tilgode-

ses, og så tilbuddets afklarende sigte tilgodeses, og der sikres progressionen i den enkeltes forløb og vejen banes til gennemført uddannelse eller beskæftigelse.

- Der gives mulighed for, at den enkelte unge kan få et målrettet forløb med klar progression og med tilhørsforhold til et hold med et socialt og fagligt fællesskab.
- Der være klart indhold, der sigter mod at gøre den unge parat til efterfølgende at påbegynde og gennemføre en kompetencegivende ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse

Den ny Forberedende Uddannelse henvender sig til unge under 30 år, der kan profitere af tilbuddets indhold, og omfatter:

- Unge, der ikke har gennemført en ungdomsuddannelse, og for hvem kommunen efter grundskolen har vurderet, at Forberedende Uddannelse er den bedste vej til uddannelse eller beskæftigelse, og som følgelig er anbefalet hertil samt
- Unge under 30 år, der er faldet fra en ungdomsuddannelse eller er uden beskæftigelse, og hvor kommunen i uddannelsesplanen har vurderet Forberedende Uddannelse som den bedste vej til uddannelse og beskæftigelse.

Målgruppen omfatter således alle unge under 30 år, der burde have eller har gennemført grundskolen, men som ikke er fortsat i uddannelse eller beskæftigelse på eget initiativ.

Eksisterende uddannelses tilbud integreres i den ny Forberedende Uddannelse som en ny selvstændig institutionsform

Udgangspunktet for den Forberedende Uddannelse er, at de eksisterende tilbud for unge under hhv. 25 år og 30 år – produktionskoler, erhvervsgrunduddannelse (egu), KUU, Forberedende Voksenuddannelse (FVU), Almen voksenuddannelse (avu) og ordblindeundervisning (OBU) – integreres i det nye tilbud. Det betyder, at disse uddannelses tilbud til den omfattede målgruppe nedlægges, og der slås i princippet en streg over alle eksisterende retskilder for tilbuddene. Dermed er den Forberedende Uddannelse stærkt medvirkende til at sænke kompleksiteten. Systemets kompleksitet sænkes ydermere ved, at forløbet for den unge fremadrettet vil være bestemt af vedkommendes uddannelsesplan, som derfor også vil fungere som nøglen til de respektive tilbud. Ekspertgruppen finder det vigtigt, at de velfungerende tilgange og gode faglige kulturer inden for de eksisterende tilbud bevares og videreføres i et nyt tilbud. Den nye institutionsform skal medvirke til en samlet og styrket udvikling af arbejdet med målgruppen.

Læs nærmere om de øvrige forbedrende tilbud, som ikke inkluderes i den Forberedende Uddannelse i hovedrapporten på side 129

Den Forberedende Uddannelse består af en almenlinje, en erhvervsline og en produktionsskolelinje

Den Forberedende Uddannelse skal være fleksibelt bygget op, så den kan imødekomme den enkelte unges ønsker og behov – det vil sige dens byggeklodser skal kunne sættes fleksibelt sammen og justeres undervejs for at sikre progressionen i den enkelte unges forløb.

Den Forberedende Uddannelse bygges op om følgende linjer:

- Almenlinjen: Teoretisk undervisning kombineret med praksis samt kombinationsforløb.
- Produktionsskolelinjen: Produktion i værksted kombineret med teori.
- Erhvervslinjen: Praktik i ordinær virksomhed kombineret med teori.

Almenlinjen vil kunne udvikle og videreføre indhold og metoder fra FVU og avu, produktionsskolelinjen fra de nuværende produktionsskoler og KUJ, og erhvervslinjen vil tilsvarende udvikle og videreføre indhold og metoder fra egu. Indholdet i linjerne skal tones, så de på forskellig vis forbereder den unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse.

De tre linjer bygges op af elementer, der sammensættes i forskellige moduler, som det fremgår af Figur 7. Hvert modul har en række slutmål. Modulet vil, med forskellig vægtning og toning, omfatte teori og praksis. Dertil skal der være fokus på de unges livssituation, så de i bred forstand styrker deres selvstændighed og almene dannelse i deres livsførelse.

Læs nærmere om indholdet af den Forberedende Uddannelse i hovedrapporten på side 127

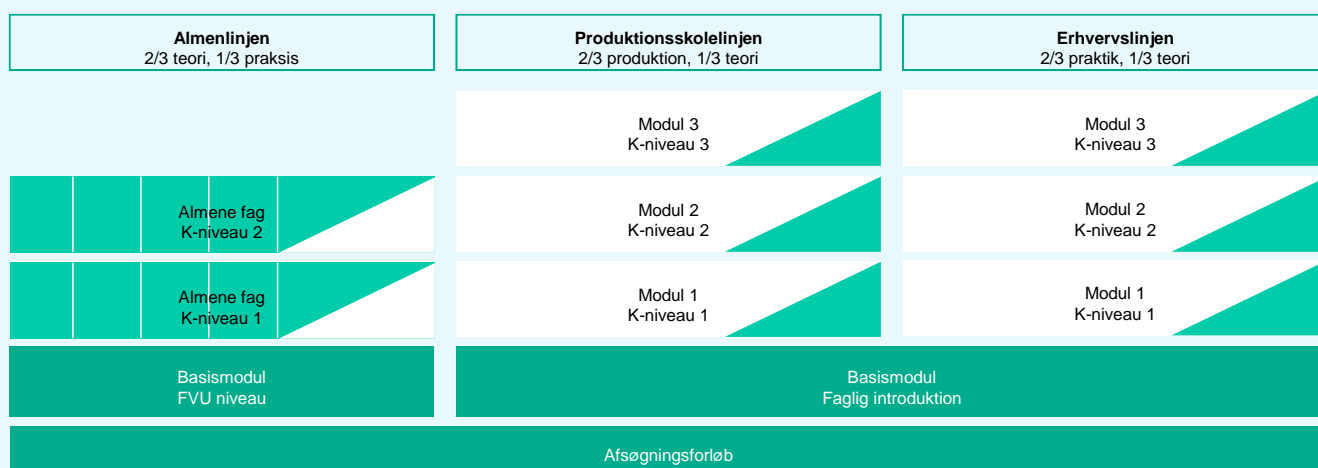

Med modulopbygningen er tilbuddet bygget fleksibelt op, så varigheden af den enkelte unges forløb i vid udstrækning er tilpasset den unges behov. De unges forløb, herunder indgangsniveau, fastlægges af kommunen sammen med den unge og med inddragelse af Forberedende Uddannelse. Den samlede varighed skal tage udgangspunkt i en vurdering af den unges faglige, personlige og sociale forudsætninger samt det mål, der fastlægges i den unges uddannelsesplan i dialog med den unge. Nogle elever vil have behov for forløb af kortere varighed end et halvt år, for eksempel for at forbedre deres niveau i dansk og/eller matematik for at opfylde adgangskravene til for eksempel en erhvervsuddannelse.

Der vil også være mulighed for eksempelvis at overgå til en erhvervsuddannelse eller beskæftigelse, før en linje er afsluttet, hvis den unge er klar til det. Andre unge vil have behov for forløb af længere varighed end et halvt år. Den maksimale varighed for et forløb er to år.

Tidligere kunne de unge tage nye grundforløb på erhvervsuddannelserne mange gange uden at komme længere end dertil. Nu kan der være en risiko for, at FVU og avu overtager denne

Figur 7: Modulenes kompetenceniveauer på tværs af linjer i den ny Forberedende Uddannelse

Note: Figuren angiver kvalifikationsniveauer og ikke den tidsmæssige længde af linjer eller moduler. Den procentmæssige vægtning af teori/praksis/produktion er alene en skønnet vægtning.

K-niveau refererer til niveauer i Kvalifikationsrammen for Livslang læring.

Kilder: Ekspertgruppen om bedre veje til en ungdomsuddannelse

"karusselfunktion". Ekspertgruppens anbefalinger minimerer risikoen for noget tilsvarende ved at placere ansvaret for adgangen til Forberedende Uddannelse hos den kommunale ungeindsats og ved at sikre, at der er fokus på progression i den Forberedende Uddannelse. De unge udelukkes ikke fra at gentage et forløb, men en række forhold minimerer sandsynligheden herfor. Der vil være et vedvarende fokus på progression via udprøvning efter moduler, en kommunal anbefalingsmekanisme og et medfinansieringsmodul, der mindsker sandsynligheden for gentagende forløb.

Alle, der optages i den Forberedende Uddannelse, skal – uanset udfordringer – opnå grundlæggende kompetencer i dansk og matematik. Dette følger af, at grundlæggende kompetencer i dansk og matematik er en forudsætning for at blive optaget på en ungdomsuddannelse og for i almindelighed at kunne begå sig og deltage i samfundslivet i øvrigt. Undervisningen i matematik og dansk kan i forskellig grad have en praktisk tilgang, men skal i sit udgangspunkt tilbyde et alternativ til meget "skolebaserede" undervisningsformer, som mange af de unge ikke har gode erfaringer med. I den forbindelse skal nye bekendtgørelser sikre, at mål, indhold og tilrettelæggelse af de almene fag – herunder dansk og matematik – bliver praksis- og fagorienteret.

Ved afslutning af en linje med afsluttende prøver udstedes der et uddannelsesbevis med angivelse af det relevante erhvervstema og beskrivelse af opnået viden, færdigheder og kompetencer.

Givet ovenstående forløb og indhold er følgende rammer afgørende for den Forberedende Uddannelse:

- At regler og tilbud til de unge samles i en rammelov om en ny Forberedende Uddannelse, der skaber sammenhæng og overblik for de unge og aktørerne i uddannelsessystemet og fremmer en yderligere professionalisering af feltet.
- At den Forberedende Uddannelse bygges op med tre linjer med betydelig fleksibilitet horisontalt (mulighed for at skifte linje og mulighed for at inddrage elementer fra en anden linje i sit forløb) og vertikalt (forskellige på- og afstigningsniveauer) samt med muligheder for individuel støtte.
- At der i den Forberedende Uddannelse etableres en funktion til understøttelse af de virksomhedsrettede aktiviteter (erhvervsbro).
- At der i den Forberedende Uddannelse gøres brug af frivillige og foreninger i lokalsamfundet til at skabe et godt uddannelsesmiljø med eksempelvis lektiehjælp, aktivitetsgrupper, støtte til flygtninge/indvandrere mv.
- At der i den Forberedende Uddannelse skal være en systematisk og målrettet indsats, så alle – uanset deres baggrund – har mulighed for at få hjælp til at overkomme eventuelle læsevanskeligheder, samt at muligheden for specialpædagogisk støtte (SPS) harmoniseres med andre ungdomsuddannelser.

- At optagelse i den Forberedende Uddannelse skal bero på kommunal anbefaling med udgangspunkt i uddannelsesplanen, som udarbejdes på baggrund af en overordnet vurdering af den unges ønsker og forudsætninger.

Kommunerne får det entydige myndighedsansvar for at koordinere indsatsen og understøtte den unge

Ekspertgruppen anbefaler, at myndighedsansvaret for de unge præciseres, så kommunerne får det entydige ansvar for at koordinere indsatsen og understøtte den unge, indtil den unge har gennemført en ungdomsuddannelse og/eller har opnået beskæftigelse uanset den unges alder og beskæftigelsessituation. Dette gælder således alle unge under 30 år, der har forladt grundskolen, men hverken er i ungdomsuddannelse eller beskæftigelse.

Med myndighedsansvaret får kommunerne som opgave at koordinere indsatsen og understøtte den unge via uddannelsesplanen og opfølgning på denne, indtil den unge har gennemført en ungdomsuddannelse eller er i beskæftigelse. Myndighedsansvaret omfatter, at optagelse i den Forberedende Uddannelse beror på kommunens anbefaling samt ansvar, og at denne 'anbefalingskompetence' gælder alle uddannelsesrettede regulerede tilbud på det forberedende område. Hermed gælder denne ene indgang hele feltet.

Kommunen skal således foretage en vurdering af og vejlede de unge. Langt de fleste unge vil følgelig enten starte på en erhvervsuddannelse eller gymnasial uddannelse, mens nogle af de øvrige unge vil starte på et forløb i den Forberedende Uddannelse og modtage en målrettet indsats rettet mod uddannelse eller job.

Der fastlægges en enstrengt styrings- og finansieringsmodel

For at imødekomme de u hensigtsmæssigheder, som et differentieret styrings- og finansieringsansvar har medført, anbefales én finansierings- og styringsmodel, der indebærer, at staten får det styringsmæssige ansvar for det forberedende område, mens finansieringen deles mellem stat og kommune med en betydelig kommunal medfinansiering.

Styrken ved denne model er, at der med et statsligt styringsansvar fastlægges ensartede standarder for kvalitet, tilsyn og bevillingsniveau, mens men kommunale medfinansiering – sammen med det kommunale myndighedsansvar mv. for målgruppen – understøtter den lokale prioritering og sammenhængen til indsatsene i grundskolen og på beskæftigelsesområdet.

Det styringsmæssige ansvar indebærer således, at staten får det overordnede økonomiske, institutionelle og tilsynsmæssige ansvar for området. Dette indbefatter, at den konkrete tilskudsmodel og den samlede nationale prioritering af området fastlægges af Folketinget gennem vedtagelse af de årlige finanslove. Det delte finansieringsmæssige ansvar indebærer, at kommunerne refunderer en del af udgifterne til staten. Den kommunale medfinansiering vil give kommunerne et økonomisk incitament til at skabe en sammenhængende indsats mellem tidlige indsatser i

grundskolen, den Forberedende Uddannelse og indsatserne på beskæftigelsesområdet.

Ekspertgruppen anbefaler, at det statslige styringsansvar udnyttes som statsligt selveje, baseret på en tilskudsmodel med aktivitetsafhængige grundtilskud og taxametertilskud, eventuelt et resultatbaseret tilskud. Det sker for at skabe parallelitet i styring, drift og tilsyn til erhvervsskolerne, de offentlige almene gymnasier og voksenuddannelsescentrene samt sikre det lokale ansvar. Modellen kan dermed sikre sammenhæng til og er forenelig med den styringsform, der gælder for mange af de institutioner, der i dag udbyder ungdomsuddannelser og visse af de forberedende tilbud.

Ekspertgruppen anbefaler dertil, at kommunerne repræsenteres (uden flertal) i institutionernes bestyrelser med henblik på at understøtte det kommunale myndighedsansvar.

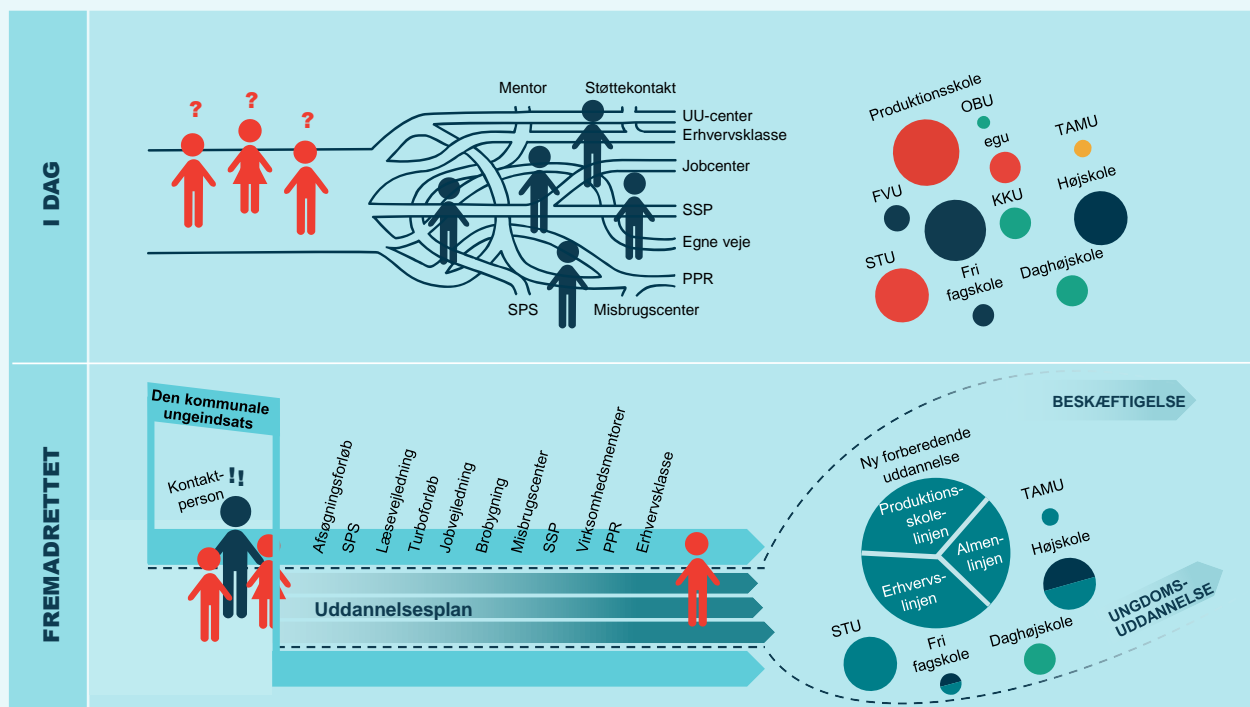
Endvidere anbefales det, at det lokale erhvervsliv og repræsentanter for ungdomsuddannelserne repræsenteres i institutionernes bestyrelse.

Erhvervsfokus:

- I institutionen for Forberedende Uddannelse oprettes en *erhvervsbroen*, jf. kapitel II, som konkret vil understøtte de virksomhedsrettede aktiviteter.
- Der anbefales en mulighed for *praktik* i op til otte uger på alle moduler af den ny Forberedende Uddannelse.
- Det lokale erhvervsråd og erhvervsnetværk inddrages direkte i indsatsen med en dedikeret *plads i bestyrelsen for institutionen for Forberedende Uddannelse*.

Figur 8: En sammenhængende kommunal indsats guider vej til en ny Forberedende Uddannelse samt øvrige tilbud

- Frit optag for målgruppen
- Optag forudsætter målgruppevurdering eller visitering
- Skolen afgør, hvem der kan optages
- Andre særlige krav for optagelse
- Bestemt af Uddannelsesplan

Kilder: Ekspertgruppen om bedre veje til en ungdomsuddannelse

TABEL 1: Forandringer som følge af ekspertgruppens anbefalinger

	I DAG	FREMADRETTET
Lovgrundlag	Mange love	Én rammelov
Institutionsstruktur	Forskellig forankring af tilbud i forskellige institutionstyper eller institutionssamarbejde	Én institutionsform som ramme for faste forløb med progressionsmål og mulighed for individuel tilpasning og større inddragelse af erhvervsliv
Institutionsstørrelse	Meget varierende institutionsstørrelser og kollegiale miljøer	En afbalanceret størrelse for ungemiljøer og kollegial udvikling
Geografisk fordeling	Variation på tværs af institutionsformerne. Det gør sig for nogle tilbud gældende, at det er tilfældigt, om tilbuddet er tilgængeligt i et lokalområde	Der sikres en national uddannelsesdækning med en geografisk fordeling af institutioner, som rummer flere funktioner
Medarbejdere	Institutioner med ildsjæle, lærere og dygtige praktikere	Institutioner med ildsjæle, lærere, dygtige praktikere og miljøer, der over tid kan udvikle en samlet professionalitet
Produktionsskole	Ren værkstedsbaseret uden centralt fastsatte slutmål og mulighed for egen afholdelse af prøve i almene fag	Værkstedsundervisning integrerer almen undervisning i praksis, og linjen bygges op med løbende progression
KUU	Institutionssamarbejde	Funktionen indgår i den Forberedende Uddannelse
Egu	Ingen fast forankring, individuel og et skrøbeligt sikkerhedsnet ved manglende praktikplads	Den praksisbaserede læring i erhvervslinjen integrerer almen undervisning i praksis, der skabes fast forankring via hold, og der er mulighed for at fortsætte forløb i for eksempel produktionsskolelinjen ved manglende praktikplads
FVU/avu	Almindelige undervisningsforløb; typisk uden praksisnærhed. Forløb kan gentages, selvom der er ingen eller begrænset progression	Undervisningen i almene fag i almenlinjen gøres praksisnær og skal bygge på konkrete og virkelighedsnære situationer/indhold. Linjen bygges op med løbende progression, og ved manglende progression kan mål og linje justeres
OBU	Selvstændigt uddannelses tilbud på VUC	Ordblindeundervisning bliver en mulighed som en integreret del af den unges forløb på alle linjer
SPS	Forskelligartet mulighed for SPS (for eksempel ikke muligt på avu)	Mulighed for SPS på alle linjer

Kapitel IV: Kapacitetsopbygning, opfølgning og implementering...

... som bygger videre på eksisterende god praksis, og som understøtter lederne og medarbejdere og fastholder fokus på de unge i overgangsperioden

Afgørende for den Forberedende Uddannelse er en styrkelse af de professionelle aktører, undervisere m.fl., der samarbejder, specialiserer sig og løbende forfiner teknikker, metoder og praksisser for at overvinde de unges udfordringer. Dette kræver strategisk udvikling på alle niveauer – herunder at der i sektoren iværksættes tiltag til at støtte de professionelle i at dygtiggøre sig yderligere til at løfte og hæve kvaliteten i indsatsen for de unge.

Det er ekspertgruppens indtryk, at der mange steder gøres en meget stor indsats for at imødekomme målgruppens behov, og at der samlet set er et stort engagement på feltet. Ekspertgruppens anbefalinger skal læses som et ønske om at bygge videre på, systematisere og professionalisere denne indsats på tværs. Det vil være mange af de samme kræfter, der skal varetage feltet fremover, og disse kræfter bør gives bedre betingelser for at udvikle feltet professionelt.

Der mangler en fælles profession

Det forberedende uddannelsesområdes diversitet, og det at der som sådan ikke er tale om et egentlig sammenhængende uddannelsesområde, afspejler sig også i, at der ikke knytter sig en fælles eller samlende profession til området. Endvidere betyder det, at der i begrænset omfang forelægger tydelige og synlige kompetencekrav eller knytter sig tilsvarende fagprofessionelle normer til det at beskæftige sig med de unge i en pædagogisk og didaktisk sammenhæng.

Området er derimod kendetegnet ved mange forskellige fag, professioner og erhverv som for eksempel tømreren, smeden, vejlederen, og dansklæreren, der typisk er personligt motiveret af at gøre en forskel for de unge.

Læs nærmere omkring behovet for en fælles profession i hovedrapporten på side 97 og side 148

Undervisningskompetence og yderligere professionalisering fordres

Manglen på fælles professionelle normer kan medvirke til, at der i begrænset omfang sker et effektivt, tværfagligt samarbejde og opbygning af viden om, hvad der virker i forhold til at fremme de unges motivation, afklaring og læring og få dem videre i uddannelse.

Ekspertgruppens anbefalinger om den Forberedende Uddannelse inden for rammerne af et nyt, enstrengt institutionelt setup udgør grundlaget for en konsolidering og styrkelse af det forberedende område som et samlet professionelt felt – herunder et samlet felt for viden og forskning om pædagogisk og didaktisk praksis.

Det faglige og praktiske udgangspunkt er, og skal også fremover være, centralt i mange uddannelsesstilbud. Det skal således sikres, at fagligheden inden for håndværk og fag prioriteres og faciliteter hertil ligeså.

Forskning peger i forlængelse heraf desuden på, at især praksisnær kompetenceudvikling er effektiv, når det handler om at forbedre undervisningspraksis til gunst for elevernes udbytte^{iv}.

Anbefalingsområde 10: Kapacitetsopbygning, opfølgning og implementering

10. Understøt kapacitetsopbygning, etabler opfølgningsværktøjer og inddrag eksisterende god praksis i implementeringsstrategien

Det lokale lederskab skal sikres

Ekspertgruppen anbefaler, at institutionerne understøttes i at etablere stærkt pædagogisk og administrativt lederskab. Undervisningsministeriet samt eksterne eksperter bør bistå med kortlægning og skitse til strategi herfor.

Den enkelte institutions ledelse skal skabe fundamentet for en pædagogisk praksis af høj kvalitet ved at udvikle institutionens professionelle kapacitet. Den skal sætte sig i spidsen for at udvikle en læringskultur med klare mål og høje forventninger til både medarbejdere og elever samt involvere sig og deltage i udviklingen og evalueringen af undervisningens indhold og metoder.

Opfølgning på effekt og kvalitet er i fokus

Ekspertgruppen anbefaler, at den nationale opfølgning på effekt og kvalitet på området skal bygge på institutionernes frihed til at arbejde lokalt med kapacitetsopbygningen, men samtidig tilbyde en systematik for arbejdet, der også gør det muligt at følge op på den lokale indsats. Fastlæggelsen af mål og opfølgningen herpå skal dermed både kunne understøtte den lokale indsats og honorere et kommunalt og nationalt behov for ledelsesinformation.

Til at understøtte institutionernes eget kvalitetsarbejde og med henblik på at følge udviklingen er det centralt, at kvalitetsmålene for indsatsen er målbare og i videst muligt omfang kan understøttes af data. I overensstemmelse med intentionerne bag de øvrige anbefalinger på området skal disse mål som minimum fokusere på:

- de unges faglige og personlige progression
- deres trivsel
- deres fremmøde
- deres overgang til ungdomsuddannelse og beskæftigelse

Det er vigtigt for institutionernes eget kvalitetsarbejde og opfølgning, at målene formuleres på en måde, så de er relevante, meningsfulde og operative på institutionsniveau, og institutionerne sikres datagrundlag for egen monitorering af effekter og løbende justering af indsatserne.

På nationalt niveau skal kvalitetsmålene anvendes til at give pejlinger på kvaliteten og effekten af uddannelsesindsatsen samlet set og på de enkelte institutioner. Kvalitetsmålene kan synliggøre, hvor det lykkes særligt godt, og hvor der er behov for forbedringer – og kan på den baggrund anvendes som grundlag for dialog med institutionerne og til at indhente og udbrede gode erfaringer.

Rammer og styring findes på centralt niveau i ét råd

Med det altovervejende mål at samle feltet og skabe sammenhæng i indsatsen for de unge anbefaler Ekspertgruppen en forenkling af rådsstrukturen på ungdomsuddannelsesområdet, som i dag består af flere råd – såsom Det Nationale Dialogforum for Uddannelses- og Erhvervsvejledning, Rådet for de grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU) og Rådet for Ungdomsuddannelser (RUU). En sådan forenkling bør realiseres, så målgruppen og det forberedende område tildeles behørig opmærksomhed.

Implementeringsstrategi skal inddrage eksisterende, god praksis og aktører på tværs

Implementering af ekspertgruppens anbefalinger vil kræve vidtgående forandringer på det forberedende område på både centralt, kommunalt og institutionelt niveau. Hvis de unge reelt set skal have gavn af ekspertgruppens anbefalinger, skal forandringerne implementeres fuldt ud. Implementering forstås i den smalle betydning som konkret gennemførelse af de politiske beslutninger, ny lovgivning mv., der måtte træffes på baggrund af eksperternes anbefalinger. Men implementering forstås også i den brede betydning som en længerevarende proces, der først ophører, når forandringerne bæres af de medarbejdere og aktører, der med de unge skal virkeliggøre og omsætte intentionerne i de foreslåede forandringer.

Implementeringsprocessen skal være helhedsorienteret og skal anskues både oppe- og nedefra. Det er ekspertgruppens vurdering, at det er i samspillet mellem central styring og lokalt initiativ og udvikling, at anbefalingerne kan finde rodfast og skabe de ønskede forandringer i praksis. Derfor skal alle aktører bidrage til den samlede proces ved at holde fokus på formålet med forandringerne: at de unge skal hjælpes til et bedre og mere sammenhængende forløb.

Ekspertgruppen anbefaler, at der udarbejdes en ambitiøs implementeringsstrategi, der inddrager og tager højde for eksisterende god praksis, og som samtidig sikrer, at anbefalingerne skaber den nødvendige forandring i praksis for de unge.

Læs nærmere om ekspertgruppens anbefalinger omkring implementering i hovedrapporten på side 151

Erhvervsfokus:

- Eftersom alle aktører anbefales involveret i implementeringen, bør virksomheder også tænkes med her, så processer og strukturer omkring eksempelvis *erhvervsbroen* etableres med øje for virksomhedernes behov i det omfang, dette fortsat skal detaljeres.
- Medarbejdernes faglighed skal holdes ajour med de tilbud og muligheder, som det lokale erhvervsliv består af.

Baggrund om ekspertgruppen og afsættet for gruppens arbejde

Ekspertgruppens vurderinger står dels oven på en række omfattende analyser af de unge og det forberedende system, dels dialog og involvering af interessenterne på området

'Bedre veje til en ungdomsuddannelse' handler om de unge, der ikke går den lige vej fra grundskolen til ungdomsuddannelserne, og det handler om de tilbud og indsatser denne gruppe kan modtage for at opnå en bedre vej til en ungdomsuddannelse og arbejdslivet.

Med ekspertgruppen ønsker regeringen at understøtte, at den enkelte unge får det uddannelsesforløb, som bedst understøtter en positiv udvikling i den unges personlige, faglige og sociale kompetencer, og som er nødvendigt for den videre færd i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet.

Kommissoriet fastlægger, at ekspertgruppen skal komme med anbefalinger inden for tre spor:

1. Fokusering af tilbuddene i overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse
2. Styrket kvalitet af tilbuddene i overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse
3. Bedre incitamentsstrukturer og ansvarsfordeling i forbindelse med de unges uddannelsesforløb

Endelig skal ekspertgruppen komme med anbefalinger til, hvorvidt, og i givet fald hvordan, 95-procent-målsætningen skal videreføres fremadrettet.

Læs nærmere om ekspertgruppens behandling af spørgsmålet om de unges økonomiske incitament og ydelser i hovedrapporten på side 42 og side 144

Det fremgår af kommissoriet, at grundlæggende ændringer af 10. klasse ikke indgår i arbejdet.

Ekspertgruppen har afgrænset gruppen aldersmæssigt til unge under 30 år. Det skal ses i lyset af, at nogle uddannelser i genstandsfeltet er målrettet unge op til 25 år, andre unge op til 30 år. Derudover er grænsen for uddannelsespålæg med kontant-hjælpsreformen udvidet fra under 25 år til unge under 30 år.

Samlet set udgør målgruppen unge under 30 år, der har brug for ekstra støtte og uddannelse for at blive i stand til at gennemføre

en ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse. De unge er kendetegnet ved, at de ofte har udfordringer af forskellig karakter. Udfordringer i forhold til deres skolegang og uddannelse, i systemet omkring dem og i deres familie og livssituation.

Set med de unges øjne er der derfor en række barrierer, der spænder ben for ønsket om en uddannelse, som det er beskrevet i Figur 9.

Læs nærmere om de unges udfordringer og kendetegn i hovedrapporten på side 32

Ekspertgruppens arbejde baserer sig på omfattende analyser af området og involvering af en lang række interessenter

Ekspertgruppen har gennemført en række omfattende undersøgelser med kortlægning af det forberedende område og dets udfordringer. Undersøgelserne har samlet set givet et holdbart data- og analysegrundlag, der bl.a. omfatter en kortlægning af

Ekspertgruppen	
Stefan Hermann (formand)	Rektor, Professionshøjskolen Metropol.
Else Sommer	Direktør, Dansk Magisterforening
Gert Møller	Forstander, Korsør Produktionshøjskole
Jesper Arkil	Adm. direktør, Arkil Holding A/S
Marianne Simonsen	Professor, Institut for Økonomi, Aarhus Universitet
Noemi Katznelson	Professor MSO og leder af Center for Ungdomsforskning, Aalborg Universitet København
Torben Risgaard Strand	Operations Director, Thermo Fisher Scientific

de unges uddannelsesadfærd (for eksempel i overgang til ungdomsuddannelse, brug af forberedende tilbud, frafald og omvalg mv.) samt kvantitative og kvalitative analyser af de nuværende uddannelsesstilbud og (incitaments-)strukturer på området.

Der findes dertil både i dansk og international sammenhæng en del viden om hvilke konkrete indsatslementer, der virker i undervisning og beskæftigelsesindsatser i bred forstand, og hvad der kan medvirke til at bringe unge tættere på job og uddannelse, som der er draget nytte af.

Ud over ekspertgruppen er interessenterne på området inddraget via en referencegruppe, der undervejs har givet forskelligartede input til ekspertgruppen og deltaget i temadrøftelser. Ekspertgruppen har desuden gennemført to besøgsdage, hvor eksperterne sammen med den daværende minister for børn, undervisning og ligestilling har besøgt uddannelsesinstitutioner og

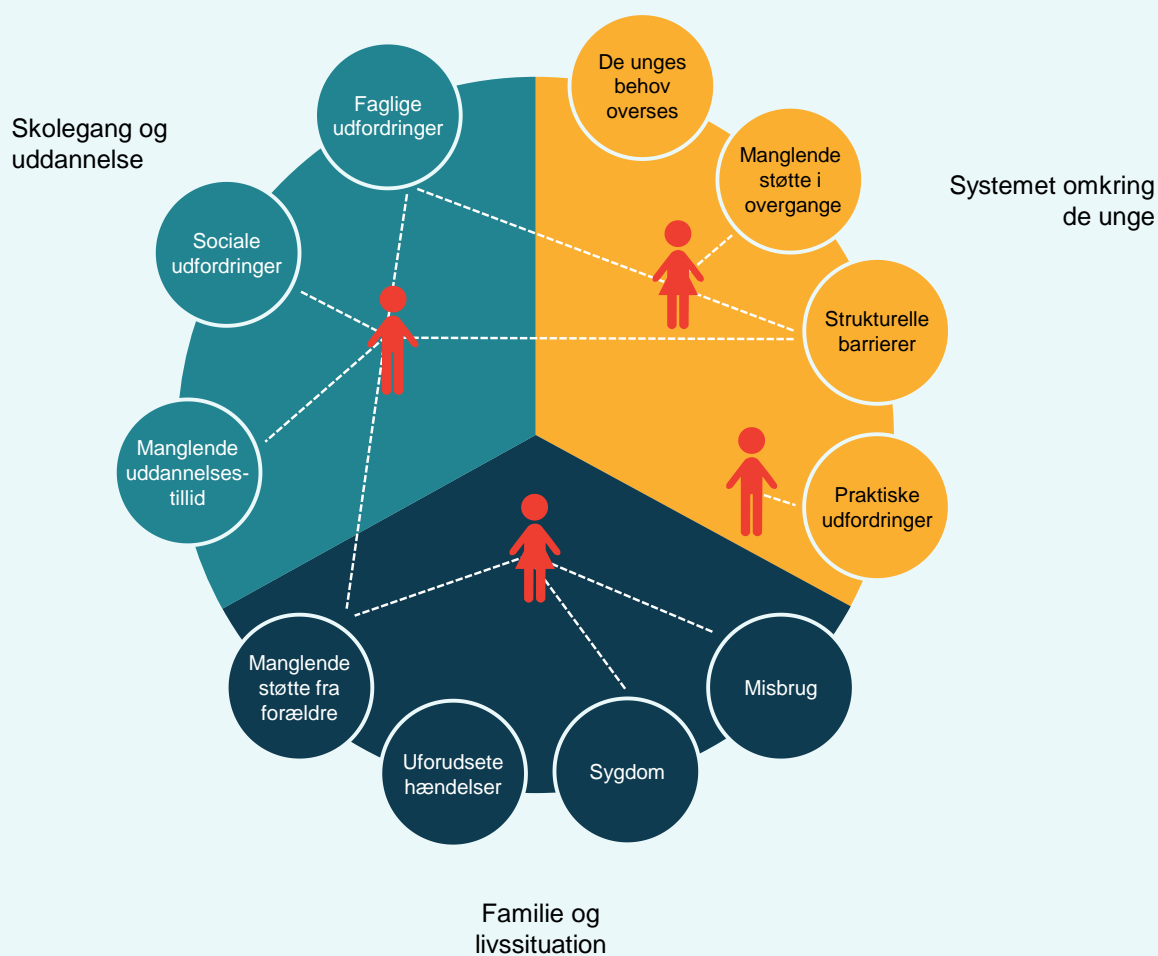
virksomheder med tilknytning til det forberedende område. Desuden har ekspertgruppen afholdt en ungehøring under folkemødet på Bornholm samt en høring på Christiansborg vedrørende 95-procents-målsætningen og fremadrettede uddannelsespolitiske målsætninger med bred deltagelse af interessenterne på området.

Læs nærmere om ekspertgruppens arbejde i hovedrapporten på side 24 samt de bagvedliggende analyser via Undervisningsministeriets hjemmeside, www.uvm.dk

Figur 9: Barrierer for de unges uddannelse

Kilder: EVA, De unge i målgruppen for de forberedende tilbud (2016)

Tablet 2: Samlet oversigt over ekspertgruppens anbefalinger til regeringen (anbefalingsområde 1-6)

1. 100-procent-målsætning	
Alle unge skal med. 90 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre mindst en ungdomsuddannelse, og de unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse (10 pct.), skal opnå erhvervskompetence bl.a. via beskæftigelse.	Udarbejd en metode til at måle erhvervskompetence hos de 10 procent, der ikke opnår en ungdomsuddannelse
2. Styrk den tidlige indsats i udkolingen	
2.1 Styrk indsatsen i udkolingen med et praksisnært karrierelæringsperspektiv	2.4 Øg brugen af intensive læringsforløb, hvis forsøg dermed viser gode resultater
2.2 Udred omfanget af frafald og fravær og sæt systematisk ind imod dette	2.5 Tag de nødvendige skridt for at komme negative konsekvenser af ordblindhed til livs
2.3 Effektevaluer indsatser mod frafald	2.6 Udbred eud8, eud9 og erhvervsklasser som generelle tilbud
Gennemfør UPV'en med en ressourceorienteret tilgang	2.7 Stil tidstro data til rådighed for skolerne
3. En kommunal ungeindsats	
3.1 Koordinér de funktioner, der varetages af jobcentre og UU over for målgruppen i en samlet indsats	3.3 Viderefør Uddannelsesplanen og tilpas den til etableringen af den kommunale ungeindsats og den Forberedende Uddannelse
3.2 Etablér en kommunal ungeindsats, hvor kompetencer og indsatser på tværs af lovgivning samles. Placér ansvar for den unges uddannelsesplan, afsøgningsforløb, erhvervsbro og virksomhedsmentorer heri, og integrér andre støttefunktioner såsom læsevejledning, SPS, SSP, mfl.	3.4 Etablér mulighed for et kort afsøgningsforløb på op til to uger for uafklarede unge, der kan gå forud for og danne grundlag for uddannelsesplanen.
4. Gennemgående kontaktperson	
Tildel én gennemgående kontaktperson for unge, der har særligt behov for støtte fra flere instanser, på vejen fra grundskolen til gennemført uddannelse eller beskæftigelse	
5. Klart ansvar i overgange	
5.1 Fastslå et kædeansvar, så alle afgivende intuitioner følger frafaldstruede unge frem til næste tilbud	5.3 Skab mulighed for løbende overgang/fleksibelt optag i den Forberedende Uddannelse
5.2 Giv mulighed for snusepraktik og udveksling af elever	5.4 Klarlæg juridiske rammer for, hvordan data kan udveksles smidigt ved skoleskift
Forpligt institutionerne til lokalt at etablere faste og enkle procedurer for overgang/udveksling af elever	5.5 Muliggør en bedre systemunderstøttelse af datadeling
	5.6 Lav dækkende og tidstro elevregister
6. Ny Forberedende Uddannelse	
6.1 Etablér en ny Forberedende Uddannelse	6.4 Kombinationsforløb skal være en mulighed på alle moduler
6.2 Den Forberedende Uddannelse skal:	6.5 Negative konsekvenser af ordblindhed skal modarbejdes systematisk
- tage udgangspunkt i den enkeltes forudsætninger, faglige niveau og potentiale	6.6 Udarbejd en forløbsplan for elevens forløb
- integrere nuværende tilbuds styrker og variation	6.7 Tag senere stilling til, hvilken relation nogle af de øvrige forberedende tilbud (STU, TAMU, mfl.) skal have i forhold til Forberedende Uddannelse. Udbred eud10
- sigte mod beskæftigelse, produktion og uddannelse	6.8 Integrér positive erfaringer fra tilbud i regi af UU og jobcentre
- være fleksibel i sin opbygning	
- bygge på progression med udprøvning	
- give tilhørsforhold til et hold	
- sigte mod at gøre den unge parat til uddannelse eller beskæftigelse	
6.3 Den Forberedende uddannelse skal:	
- samordne regler og tilbud til målgruppen i en rammelov, der erstatter de hidtidige tilbud	
- bygges op med tre linjer	
- have en erhvervsbro for det virksomhedsrettede	
- samarbejde med det lokale foreningsliv	
- inkludere SPS og ordblindundervisning	
- give mulighed for optagelse via kommunal anbefaling	

Table 3: Samlet oversigt over ekspertgruppens anbefalinger til regeringen (anbefalingsområde 7-10)

7. Entydigt myndighedsansvar	
7.1 Giv kommunerne det entydige ansvar for at koordinere indsatsen og understøtte de unge, indtil de har gennemført en ungdomsuddannelse og/eller har varig beskæftigelse	7.3 Anbefalingskompetencen gælder alle uddannelsesrettede regulerede tilbud på det forberedende område, det vil sige én indgang
7.2 Myndighedsansvaret skal omfatte, at optagelse i den Forberedende Uddannelse beror på kommunens anbefaling	7.4 Kommunerne forpligtes til at udarbejde en samlet oversigt over unges overgang til og fastholdelse i en ungdomsuddannelse og/eller beskæftigelse hvert andet år.
8. En enstrengt styrings- og finansieringsmodel	
8.1 Styr og finansier Forberedende Uddannelse ud fra følgende principper: - der skal være parallelitet til anbefalingerne vedr. myndighedsansvar - en tidlig indsats i grundskolen skal tilskyndes - samordning af indsatser i beskæftigelsessystemet og uddannelsessystemet skal understøttes - bevillingsmæssig stabilitet - balance mellem grundtilskud og aktivitet - nationale standarder for tilsyn	8.2 Giv staten det styringsmæssige ansvar og del finansieringen mellem stat og kommune med en betydelig kommunal medfinansiering 8.3 Kommunen skal være repræsenteret i institutionens bestyrelse 8.4 Det lokale erhvervsliv og ungdomsuddannelserne skal være repræsenteret i institutionens bestyrelse
9. En ny, selvstændig institutionsform	
9.1 Etablér selvstændige institutioner/enheder for den Forberedende Uddannelse	9.3 Integrér/fusioner eksisterende aktiviteter, bygninger, værksteder, mv. og træk på eksisterende ledelsesmæssig- og administrativ kapacitet
9.2 Sørg for, at institutionsstrategien tage udgangspunkt i: - uddannelsespolitiske intentioner om en mere sammenhængende indsats - statsligt selveje - balance mellem fagligt bæredygtige miljøer og geografisk spredning - bæredygtige miljøer - fast proces for institutionsdannelser - aktiv medvirken fra nuværende institutioner og aktører	
10. Understøt kapacitetsopbygning, etabler opfølgingsværktøjer og inddrag eksisterende god praksis i implementeringsstrategien	
10.1 Etablér en kort- og langsigtet plan for kapacitetsopbygning i den Forberedende Uddannelse 10.2 Understøt institutionerne i etableringen af et stærkt pædagogisk og administrativt lederskab 10.3 Understøt opbygningen af en stærk faglig kultur og kapacitet via tværgående og lokal kompetenceudvikling 10.4 Etablér national opfølgning på effekt og kvalitet baseret på institutionernes frihed til lokal kapacitetsopbygning samt muliggør systematik for evaluering af den lokale indsats 10.5 Iværksæt et strategisk forskningsprogram på området 10.6 Forenklsrådsstrukturen på ungdomsuddannelsesområdet	10.7 Udarbejd en ambitiøs implementeringsstrategi, herunder: - inddrag alle niveauer i implementeringskæden fra Undervisningsministeriet til lokale ledelser og aktører - fokuser på få ambitiøse, målbare og specifikke mål - byg strategien op om vekselvirkning mellem kompetenceudvikling og opfølgning - understøt implementeringen lokalt ved bl.a. at bygge videre på eksisterende god praksis, herunder tage udgangspunkt i den eksisterende bygningsmasse samtidig med at lokal geografisk tilgængelighed sikres - understøt implementeringen centralt via faste rammer og processer, der guider, inspirerer og skaber retning for processen - følg implementeringen tæt via følgeforskning - tænk implementeringsstrategien ind fra starten og afsæt tilstrækkeligt med ressourcer hertil

^I Sekretariatet for ekspertgruppen, Deskriptive analyser af de unges brug af forberedende tilbud (2016)

^{III} QVARTZ, Unges uddannelsesforløb – Styrings- og incitamentsanalyse, Ledelsesresume og tilhørende bilag, 2016

^{II} Sekretariatet for ekspertgruppen, Deskriptive analyser af de unges brug af forberedende tilbud (2016)

^{IV} Bruce Joyce & Beverley Showers, Designing Training and Peer Coaching: Our needs for learning (2002)

